

PRIRODNE ZNAMENITOSTI

PEĆINE

Resavska pećina, jedna od najstarijih u zemlji nalazi se na 20 km od Despotovca, u krečnjačkom brdu zvanom Babina glava na obali kraškog polja Divljakovca. Duga je 4,5 km, od čega je ispitano 2.830 m a za posete uređeno svega oko 800 m. Unutrašnjost pećine krasi galerije, kanali, dvorane, stubovi i nakit koji se procenjuje na 45 miliona godina starosti.

U okolini Despotovca ima i preko 220 manjih registrovanih pećina, dok se u levačkom kraju izdvajaju **Sibnička i Lomnička pećina**.

PLANINE

Rudnik je najviša planina Šumadije. Ima osam vrhova preko 1000 m dok je najviši Cvijićev vrh sa 1132 m n.v. Rudnik je hidrografski čvor Šumadije i izvoriste najvećih šumadijskih reka. Obrastao je gustim šumama bukve, hrasta i ima izvanredne klimatske uslove zbog kojih je još 1922. prograšen vazdušnom banjom, ali nudi i mogućnost za sportske aktivnosti, lov, ribolov, planinarenje i paraglajding.

Svakako najpoznatija prirodna retkost u opštini Knić jeste **Borački krš**, čija visina iznosi 513 m, gde su razne spoljašnje sile (voda, vetar i toplota) stvorile najraznovrsnije mikro denudacione oblike reljefa na površini od 52 ha. Borački krš privlači brojne turiste, najčešće ga posećuju planinari.

Beljanica, sa najvišim vrhom od 1339 m, bogatim podzemnim i površinskim tokovima, pećinama, vrtaćama, jamama, kanjonima, kao i bukovim i hrastovim šumama, koje su povremeno i prašumskog tipa predstavlja pravu lepoticu među planinama. Nudi veliki broj mogućnosti za sportske aktivnosti, sportsko penjanje, alpinizam, planinarenje, trekking, hajking i biciklizam.

RUDNICI

Senjski Rudnik

Naselje i rudarski kompleks Senjski Rudnik, osnovano je 1853. godine, i predstavlja najstariji aktivni rudnik mrkog uglja u Srbiji ali i najstariju očuvanu industrijsku oblast sa Muzejem ugljarstva. U sastavu rudarskog kompleksa je i danas aktivno rudarsko okno jame "Senjski Rudnik", izgrađeno 1898. godine.

VODOPADI I IZVORI

Lisine i vodopad “Veliki Buk”

Izvor **Veliko vrelo** i vodopad **Veliki Buk** koji se nalaze u podnožju planine Beljanice zaštićeni su kao spomenik prirode Lisine. Veliko vrelo se ističe kao izuzetan primer gravitacionih vrela, dok vodopad predstavlja jedinstvenu pojavu među akumulativnim bigrenim vodopadima Srbije. Izvorište sa vodotokom i vodopadom predstavlja geomorfološki-hidrološki kompleks živopisne lepote i predstavlja prirodno dobro nacionalnog ranga.

Na Kruševičkom potoku, pritoci reke Dulenke u Levču su dva atraktivna vodopada: **Mali i Veliki buk**.

Potok Dubočac u Donjoj Sabanti ima najviše vodopada u Šumadiji. Dužinom od 1,5 kilometra na potoku je raspoređeno 20 malih i 18 vodopada preko 2,5 m visine. Najviši je 6 m.

Vodopad “Buk” (15 m) najviši je u Šumadiji i gradi ga Duboki potok spuštajući se sa padina Žeželja. Kod vodopada je postavljena drvena platforma, koja omogućuje namernicima da uživaju u njegovoj lepoti, dok osveženje mogu da pronađu na Čosićkom izvoru, koji je u njegovoj neposrednoj blizini.

Vodopad Kamidžor (10 m) predstavlja prirodnu retkost pošto se nalazi na eruptivnom terenu od dijabaza.

VIROVI

Najdublji vir u Šumadiji je u selu Velika Sugubina na Bešnjaji. Formiran je ispod vodopada “Zelenac” visine 3m.

IZVORI

Izvori mineralne vode u Miraševcu (Miraševačka Banja)

U selu Miraševac nalaze se izvori lekovite mineralne vode koja je pogodna za lečenje reumatskih bolesti, vida i astme. Pripada sulfatno manganovitim vodama, sa procentom mangana među najvećim u Evropi.

Banja Voljavča nalazi se na 3 km od Stragara i nadomak manastira Voljavča, na nadmorskoj visini od 360 m, okružena gustim bukovim šumama.

Prema prosečnoj temperaturi od **24°C**, vode Banje Voljavče su subtermalne (20-37 °C), a sa terapeutskeg gledišta pripadaju hipotermama (20-34 °C) i pogodne su za lečenje reumatizma.

JEZERA

Gružansko jezero je formirano na reci Gruži, nalazi se u centralnom delu opštine Knić i sa zaštitnim pojasom zauzima površinu od 1.200 km². Osnovna namena ovog jezera jeste vodosnabdevanje Kragujevca i predstavlja najveću veštačku akumulaciju te vrste u zemlji, pa su na njemu i u zaštitnom pojasu ograničene aktivnosti. U dozvoljene aktivnosti ubrajaju se ribolov i sportovi na vodi (veslanje i kajak). Najzastupljenije ribe su som, šaran, štika, babuška, bandar, tolstolobik, bodorka, smuđ, beovica, deverika, klen što omogućuje razvoj ribolovnog turizma.

Na teritoriji Grada Kragujevca su zastupljena dva jezera: Bubanj i Šumarice.

Bubanj je u urbanoj zoni grada, površine 3,55 ha. Najdominantnije ribe su u jezeru su štika, bodorka, šaran, karaš, som, amur, američko somče.

Jezero Šumarice nalazi se u kompleksu Spomen parka i površine je 22 ha. Najzastupljenije ribe su som, bas, šaran, babuška, deverika, tolstolobik, klen, linjak, bodorka, američko somče. Do jezera se dolazi magistralnim putem Kragujevac – Gornji Milanovac.

Šumadija je bogato lovno područje

Površina lovišta na teritoriji opštine Rača je 20.463 ha i veoma je bogato divljači, pre svega srnećom divljači. Još su zastupljeni i zec, fazan, jarebica, kao i predatori lisica, kuna i šakal.

Lovište Rogot koje se prostire na 365 hektara pruža idealne uslove za razvoj lovnog turizma. U Rogotu se najčešće love srndać-kapitalac, fazan, zec, jarebica... Pored Lepenice i Velike Morave gnezdi se veliki broj barskih ptica što lovište čini bogatijim i privlačnijim.

Lovišta Kragujevca zauzimaju centralni deo Srbije. Priroda je raskošne lepote sa brojnim šumama, livadama, pašnjacima, njivama, vinogradima, voćnjacima, rekama i potocima. Reljef je ravničarski, pobrđe i planine (ogranci Gledićkih planina i Crnog vrha), sa najvišom planinom Šumadije Rudnikom.

Na tako lepom terenu, u zavisnosti od nadmorske visine, staništa je našla mnogobrojna divljač od kojih je najzastupljenija srneća divljač, divlja svinja, jelen lopatar, muflon, fazan, zec, prepelica, poljska jarebica, grlica, gugutka, golub grivnaš, divlje patke, divlje guske. Od predatora, tu su lisica, vuk i šakal.